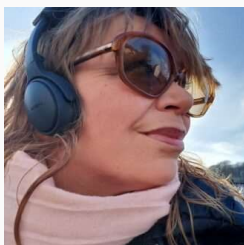

Ny roman fra Louise Juhl Dalsgaard – En lavmælt ytring med et kompromisløst budskab

Den sammensatte collage i Louise Juhl Dalsgaards nye roman er meget større end bogens 120 sider, skriver anmelderen. Arkivfoto, Flickr.

Inger Tejlgaard Olesen Ravn 13.03.2022

BØGER // ANMELDELSE – I sin nye bog, *Ting jeg tænker på*, lykkes det Louise Juhl Dalsgaard at give en ny stemme til generation X, hvis Boomer-forældre havde for travlt med oprør og selv-realisering til at se deres børn i øjnene. Stemmen viser en måde at være i verden på – den levede og erfarede verden for barnet, for teenageren og nu den voksne. Som læser overvældes man af gemte, men glemte sanseindtryk og billeder, der peger på midlertidigheden i vores omverdensforståelse, og det vækker både rædsel og fryd, skriver Inger Tejlgaard Olesen Ravn begejstret.

Ting jeg tænker på

Forfatter: Louise Juhl Dalsgaard

Forlag: [Ekbatana](#), 2022. 120 sider, kr. 199

Som udgangspunkt blev jeg (f. 1970) rædselsslagen ved første hurtige gennemlæsning af [Louise Juhl Dalsgaards](#) (f. 1973) nyudkomne *[Ting jeg tænker på](#)*. Det er interessant, hvordan en tekst, der blot nedfælder registreringer af ting, fænomener og mennesker i verden, ligefrem kan gøre én rædselsslagen. Nu, en måned senere, dirrer jeg stadig, når jeg dykker ned i bogen, denne følelse fortsætter også ved den langsomme og langsomste nærlæsning.

Jeg konstaterer, at rædsel er beslægtet med glæde, som afsky er beslægtet med lyst, og had er beslægtet med kærlighed.

Louise Juhl Dalsgaards værk fylder mig med det hele, hvilket er ret godt klaret på 120 sider. Først og fremmest er det ved nærmere eftersyn ikke rædsel, der fylder mig, men en så hvinende og inderlig fryd, at jeg næsten bryder ud i skønsang: ”Åh, jeg ler, når jeg ser mig selv i spejlet der ... ” (Tintin-fans genkender citatet).

Levet og erfaret virkelighed – din og min

Det er nemlig dét, det handler om: En spejling af levet og erfaret virkelighed. Når jeg jubler, er det fordi, det lykkes for Juhl Dalsgaard i bogen at give en tavs generation en ny stemme. **Generation X**, hvor X’et markerer en generation, der ikke længere er og måske aldrig har fået lov *at være*, Nå-generationen, hvor Nå’et står for ”har ikke noget at sige”.

Et ungdomsoprør med 25-30 års forsinkelse, så vi nu er blevet midaldrende, ja, tjah, nærmest gamle

Vi, der blev født i slutningen af tresserne og tiåret frem, er ikke længere tavse, men oftest taler vi om smerten og vreden. Autofiktionen, de personlige, private grænseoverskridende fortællinger om barndom og andre ulykker, der i disse år dominerer sendefloden, kan ses som et udtryk for det samme. Når vi lufter så mange blodfyldte lagener og bremsesporsbefængte underpermissioner, er det, fordi vi ikke længere tavst kan holde vores *real life* nærmestes lort ud, det har fyldt for meget, *for meget*, og det er blevet for meget.

Et ungdomsoprør med 25-30 års forsinkelse, så vi nu er blevet midaldrende, ja, tjah, nærmest gamle. Alligevel, og det ville være ynkeligt, hvis det ikke var forbandet tragisk, så er halvdelen af os stadig fortabte og ramte på eksistensen, blandt andet fordi vores forældre havde for travlt med oprør og selv-realisering til at kigge os i øjnene.

Når det uvæsentlige får væsen: tingenes tingslighed

Formen fortjener en undersøgelse, fordi den i sig selv er betydningskabende og af væsentlighed også for indholdet. Værket er opdelt i 3 dele efter årstal, så det (også) bliver en livsskildring. Barndommen udgør de første 12 år, 1973-1985. Teenageren og de tidligste voksenår er fra 1986-1992. Herefter, da fortæller-jeget antages at være 21, venter voksenlivets uendelighed, hvor årene begynder at drysse.

Ifølge forlæggerens materiale er formen i Juhl Dalsgaards *Ting jeg tænker på* inspireret af **Joe Brainard**s halvfjerdsklassiker: *I remember*, der består af erindringsbrudstykker fra forfatterens barndom. Juhl Dalsgaard har annekteret formen, men kun delvist.

Tingenes tingslighed træder frem og får væsen og dermed væsentlighed

Det første ord i titlen, *Ting*, adskiller sig fra Brainards titel, der har *I*, dvs. subjektet, helt fremme, først i sætningen, i *forvægtsposition*. Dette er hverken ligegyldigt eller tilfældigt, for selvom der er en førstpersons fortællerinstans, så er jeget trukket så langt tilbage i fortællingen, at jeget bliver let som en blyantsskitse og gennem gentagelsen så reduceret i betydning, at det i stedet bliver tingsverdenen, der indtager forvægtspositionen, og som træder frem og fortæller.

Værket forholder sig dermed undersøgende til tingsverdenen. Det er tydeligst i første del af bogen, hvor barnets undersøgende, let forundrede, tilgang afspejles i hvert af de mange små tekstfragmenter, der hver især begynder med: "Jeg tænker på ..." og så kommer en skildring af alt fra gennemsigtige regnhætter om gamle koners hoveder til hemmelige beskeder skrevet med citronsaft.

Det let skitserede *jeg* inddrager sin læser i sit blik på tingene ved at invitere os til også at tænke og i forlængelse heraf *at mærke*. Kun få steder læser vi – og kun i underteksten – hvad fortællerinstansen selv mærker og føler, hvad de mange ting, der tænkes på, *betyder* for jeget.

Det meste af vejen inviteres vi til at undersøge betydningen i os selv, i vores eget blik, i vores egne levede erfaringer. Denne teknik, denne måde at etablere huller i teksten, betyder, at vi som læsere overvældes af gemte, men glemte sanseindtryk. Vi søger selv tilbage:

”Jeg tænker på min morfars søster Ella, der har skrøbelige blodkar, og som får sort-violette udtrækninger på hånden, når vi trykker den for hårdt til ’Goddag’.” (s. 26)

Og jeg, læseren, tænker på mine konfirmationsringe, der blev presset hårdt ind i fingrene, når jeg skulle rundt og sige obligatorisk *Goddag* til fem-seks snese ukendte slægtninge til familiefester, fortrinsvist bønder med næver som skovle.

Læseren tænker: Hvordan føltes det at holde en professortering i hånden, at dreje og dreje og aldrig forstå den?

Hvorfor hyggede jeg mig med at læse Karolines Kogebøger på mine forældres køkkengulv?

Og senere: Hvordan lugtede den første stive pik, jeg mødte?

Tingsverdenen er lagt i formalin i vores indre biologilokale, men efterhånden som vores forståelse af dem ændrer sig, ændrer deres betydning sig også

Nysgerrigt, sansende, smagende, men uden domsfældelse. Tingenes tingslighed træder frem og får væsen og dermed væsentlighed.

Det er barnets fordomsfri undersøgelse af den verden, som det uden egen-handling eller villen befinder sig i. Et barn, der ikke vil eje verden, fordi det endnu ikke er sig selv bevidst, men i stedet blot oplever og er.

I de følgende to dele af bogen mærker vi – også i os selv – det umærkelige skred, efterhånden som barnet lærer, at verden til tider gør ondt at slå panden imod. Et vemod fylder os over den adskillelse fra omverdenen, der følger med, sorgen over ensomheden som konsekvens, men også begejstring og indlevelse, når teenageren alligevel, kortvarigt, forenes med en anden teenager i et tungekys på et af ungdomsklubbens toiletbåse.

Det, der skete – og som fortsætter med at ske

Der er også en endog meget væsentlig forskel på Brainards ledende: ”I remember” og Juhl Dalsgaards ”Jeg tænker på”, en forskel, der ligger i selve betydningskredet fra det bagudskuende *jeg husker* eller *jeg kan huske*, der altid er fortid, noget der er sket, men ikke er mere og så til den betydning, der ligger i *jeg tænker på*, hvormed forfatteren peger på, at det skete stadig findes i en også efter begivenheden, som noget, der vil blive ved med at ske og ske, noget der vokser videre nu og i al fremtid i ens liv.

”Jeg tænker på at skrive ting i datid, som om de ikke længere gælder.” (s. 105)

Det er aldrig holdt op med at ske, det er aldrig holdt op med at være væsentligt, for der er i mødet med disse ting, disse mennesker og disse fænomener sket et skred i jeget, der vil fortsætte med at ske og ske og ske.

”Jeg tænker på de mange glas i biologilokalet. Fyldt med kyllingefostre, slangeham og bændelorme lagt i formalin.” (s. 36)

Verden sætter mærker og spor i mennesket, og de spor mærkes, selvom den verden, der var, ikke længere er. Tingsverdenen er lagt i formalin i vores indre biologilokale, men efterhånden som vores forståelse af dem ændrer sig, ændrer deres betydning sig også.

Louise Juhl Dalsgaard debuterede i 2011 og har syv udgivelser bag sig, bl.a. romanerne *Alle dage tilbage* (2019) og *Det dér og dét der* (2019).

Bogen karakteriseres som en *romancollage*. Netop i collagen, der sammenstykker forskellige dele til en ny sammenhæng for dermed at skabe en ny helhed hos betragteren, er det vigtigt, at flere af de *tidsligheder*, der peges på i romanen med tidens konstante afvikling og genskabelse af verden, historiens ubønhørlige fremadskridende march, viser sig at besidde ”det uforudsigelige potentiale”.

Det gør måske mere end noget andet romancollagen historisk betydningsfuld. Man læser både genkendende og undrende opslaget om temafester, der viser os uskylden (uskyld er ikke altid et uskyldigt forehavende) i samtiden:

”Jeg tænker på skolefester med Jorden rundt-tema. Mexicohatte, sambarytmer, lederhosen og Heidi-hår” (s. 72).

Fremkaldelsen af billedet viser os tiden, den historisk passerede tid, som bliver næsten håndgribeligt nærværende som fænomenet med identitetsdebatten som udtalt markør, der peger på vores omverdensforståelses midlertidighed.

Særligt sidstnævnte er et vigtigt og spændende tema i bogen, den menneskelige bevidstheds impermanens sat på spidsen: Det, der skete, og som vi troede henlagt i datid, er stadig ”i gang” med at ske, sidste punktum er ikke sat, når man når til sidste punktum. Tiden bliver en aktiv medfortæller både på individplan og på et kollektivt plan.

Jeg er alene, men jeg er ikke alene om at være alene

I den sidste del af bogen, der går op til nutiden, er blikket det voksne blik. Det er mindre udadvendt, mindre undersøgende, nu præget af individuation. Jeg-fortælleren træder endeligt frem som individ, og erfaringerne er ikke længere kollektive. Den voksne kvinde erkender sig alene i sit liv, erkender magtesløsheden i at forsøge at bremse op, når samlebandet kører:

”Jeg tænker på tilbagevendende drømme, hvor jeg arbejder ved et samleband. Hver dag ser jeg de samme ting køre forbi: alt fra tasker med fine spænder over badesandaler til fileterede fisk. Det er ikke så væsentligt, hvad det er, der kører forbi, det væsentlige er, at båndet kører, og at der ikke er noget, jeg kan gøre ved det.” (s. 91)

Jo, vi har masser at sige, men I var jo aldrig typerne, der lyttede til andre end jer selv og hinanden, siger jeg, det et-halvt-århundrede-gamle *barn*, til min Boomer-mor

Vi *deler* ikke erfaringerne i den voksne kvindes liv, men man *kender* dem og føler dem, for man har selv sine erfaringer, og båndet kører for os alle. Man er nok alene, men man genkender den samme *alenehed* hos sit medmenneske.

Til sidst i bogen tænker den voksne kvinde på negative tests, og vi forstår, at de ikke handler om Corona, men om barnløshed. Der er mange negative tests. Den ene voksne kvindes fortælling uddyber den andens:

Jeg tænker på den positive test, jeg engang fik, som jeg besluttede ikke skulle være. Jeg tænker på den ene side og på den anden side: Om testen for liv er en måling på hvert vores liv?

Jeg tænker: Hvis terningerne havde været kastet anderledes, havde jeg så været Louise, og Louise havde været Inger?

Jeg tænker uanset hvad, er der smerte.

Jeg tænker uanset hvad, er der liv.

Hvor befinder man sig på den anden side af værket?

Når jeg indleder med at kalde *Ting jeg tænker på* for en generations stemme og en lavmælt ytring med et kompromisløst budskab, så er det fordi bogens sammensatte collage er væsentlig større end sine få sider. Den giver stemme til en måde at være i verden på, der er blevet misforstået ofte nok, udskældt for at være holdningsløs, ja, ligefrem *intetsigende*.

Jo, vi har masser at sige, men I var jo aldrig typerne, der lyttede til andre end jer selv og hinanden, siger jeg, det et-halvt-århundrede-gamle *barn*, til min Boomer-mor, på samme måde som den autofiktive forfatter fortæller om hjem præget af

manglende tryghed og det lettere forstyrrede selv, der kendetegner børn opvokset hos forældre, hvis livsprojekt var grundlæggende narcissistisk.

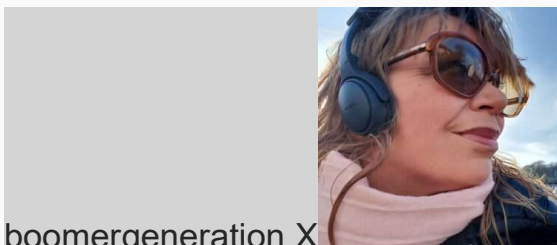
Netop i denne insisteren på en anden måde at tale og at være i verden på, ulmer der både oprør og vrede

I Louise Juhl Dalsgaards *Ting jeg tænker på* griber historien anderledes an: Her tales der om at være i verden, ikke med *jeget* i fokus, men at være i verden og være ét med verden i stedet for at være i verden og være *imod* den. At være i verden uden at skulle råbe højest for at blive hørt, men i stedet at lytte uden om de evigt højtråbende.

Man overvejer om nogen af måderne når i mål, hvis målet er et opgør med og et oprør mod forældregenerationen. Jeg tvivler, det er jo netop en generation, der ikke formår kunsten at høre andre. Og måske er den uundgåelige konsekvens, at Boomerne opgives. De er måske hverken så vigtige eller så interessante, som de selv troede.

I Louise Juhl Dalsgaards *Ting jeg tænker på* er oprøret *mod* opgivet til fordel for etableringen af en ny stemme, der taler *for* sig selv og *om* den levede erfaring i verden. Det er en stemme, der nok taler lavmælt, men fast, insisterende på at blive hørt og uden at dirre. Og netop i denne insisteren på en anden måde at tale og at være i verden på, ulmer der både oprør og vrede.

Måske er der andre og vigtigere mennesker derude, der lytter?

boomergeneration X

Inger Tejlgaard Olesen Ravn

Inger Tejlgaard Olesen Ravn er cand.mag. i litteraturvidenskab og engelsk, lektor ved Campus Vejle, forfatter til artikler til Dansknoter, fagblad for gymnasieansatte dan sklærere. Er jyde, bijobber som Shetlandspony og skriver dårlige digte på